

Людмила Дерев'янка, Ірина Денисовець

ВНУТРІШНЯ СЕМАНТИКО-СИНТАКСИЧНА КОРЕЛЯЦІЯ ВТОРИННИХ ЧАСОВИХ ПРИЙМЕННИКІВ У СКЛАДІ ТЕМ- ПОРАТИВІВ ЗІ ЗНАЧЕННЯМ ЧАСОВОЇ НАСТУПНОСТІ

У статті схарактеризовано співвідносні прийменниково-відмінкові конструкції, які структуровані похідними часовими прийменниками, проаналізовано наявні в сучасній українській мові парадигми прийменниково-іменникових корелятивів зі значенням часової наступності, виокремлено диференційні ознаки в семантиці й функційній сфері прийменниково-субстантивних темпоративів зі значенням післячасу.

Ключові слова: внутрішня семантико-синтаксична кореляція, похідний прийменник, корелятив, темпоратив, семантика, часова наступність.

У сучасному мовознавстві спостережено виразну тенденцію до вивчення речення як формальної й семантичної цілісності (В. В. Богданов, О. В. Бондарко, Г. О. Золотова, Й. Ф. Андерш, І. Р. Вихованець, А. П. Грищенко, Н. В. Гуйванюк, С. Я. Єрмоленко, А. П. Загнітко, О. І. Леута, М. В. Мірченко, Г. Г. Почепцов, М. І. Степаненко й інші). Вивчення лінгвістичної природи та структури співвідносних темпоральних конструкцій у складі речення належить до актуальних проблем теоретичної граматики. Примітні особливості й невичерпний потенціал конститuentів прийменниково-іменникових часових корелятивів, а також різноманітні особливості їхньої взаємодії досліджуються в межах цілісної системи, оскільки категорія темпоральності змодельована одиницями різних рівнів, адже останні пов'язані між собою загальною ідеєю часу.

Про потребу цілісного аналізу семантичного й синтаксичного складників мовлять у своїх працях В. Г. Адмоні, Н. М. Арват, І. Р. Вихованець, К. Г. Городенська, М. Я. Плющ й інші мовознавці. Саме тому прийменниково-субстантивні форми, що є виразниками залежних синтаксем у складі простого речення, потребують такого семантико-синтаксичного аналізу.

Особливості функціонування часових структур описували у своїх граматичних розвідках О. І. Бондар, І. Р. Вихованець, Т. М. Голосова, А. П. Загнітко, З. І. Іваненко, П. С. Каньоса, Р. А. Куцова, М. В. Мірченко, С. А. Романюк та інші дослідники. У межах російської мовознавчої концепції основні теоретичні засади використання темпоративів викладено у працях О. В. Бондарка, М. В. Всеволодової, Г. О. Золотової, Н. Ю. Шведової та інших лінгвістів.

Актуальність теми зумовлена необхідністю багатопланового вивчення співвідношення похідних часових прийменників у структурі прийменниково-іменникових темпоративів із проекцією на речення як синтаксичну одиницю, виформувану різними рівнями, а також потребою системного аналізу корелятивних зв'язків між вторинними часовими прийменниками. З огляду на це метою статті є дослідження особливостей реалізації внутрішньої семантико-синтаксичної кореляції прийменниково-відмінкових темпоративів зі значенням часової наступності.

Об'єктом наукової розвідки є прості речення з прийменниково-субстантивними темпоральними структурами, які експлікують семантику часової наступності, а її предметом – співвідносні прийменниково-відмінкові конструкції з похідними часовими прийменниками. Поставлена мета передбачає розв'язання таких завдань:

- 1) дослідити прийменниково-іменникові сполуки з вторинними темпоральними прийменниками, які репрезентують семантику часової наступності;
- 2) проаналізувати всі можливі прийменниково-субстантивні темпоративи, що реалізують значення післячасу, структуровані похідними часовими прийменниками;
- 3) виокремити диференційні ознаки складників досліджуваних парадигм.

Застосування системно-структурного підходу до аналізу темпоральних прийменниково-іменникових конструкцій дало право вважати темпоральні прийменники найпоказовішими експлікаторами часових семантико-синтаксичних відношень. На цій підставі виокремлено семантико-синтаксичну кореляцію, звернення до якої вможливило докладну характеристику всіх наявних співвідношень прийменниково-субстантивних структур у часовій сфері. Під внутрішньою розуміємо семантико-синтаксичну кореляцію прийменниково-іменникових конструкцій, яка постає на базі темпоральних прийменників, що належать до того самого розряду за походженням. Отже, цей тип кореляції охоплює темпоративи, утворені за участю або тільки первинних, або лише вторинних прийменників: *через хвилину – за хвилину – по хвилині; о цій порі – на цю пору – в цю пору; перед святом – напередодні свята – у переддень свята – незадовго до свята* й ін.

Внутрішня кореляція, як і зовнішня, ґрунтується на взаємній залежності, взаємній зумовленості, співвідносності прийменниково-відмінкових темпоративів і становить основу для синонімічних або антонімічних зв'язків. Аналізуючи внутрішню семантико-синтаксичну кореляцію в межах похідних часових прийменників, зосереджуємося на формальній структурі темпоральних прийменниково-субстантивних конструкцій з обов'язковим урахуванням генетичних зв'язків похідних часових прийменників, а також на семантичних відтінках, що їх реалізують вторинні прийменники. Останні передають нові значеннєві відтінки, до того ж, на відміну від первинних, точніше, оскільки вони є моносемантичними.

Одночасність/різночасність дії або процесу є основним протиставленням темпоральної сфери, оскільки на ньому ґрунтуються семантичні модифікації часових прийменниково-відмінкових сполук [2].

Конструкції зі значенням різночасності окреслюють момент дії стосовно двох темпоральних відрізків: часової попередності й часової наступності. Остання виражає початок тривалості якоїсь дії після іншої дії чи явища.

У восьмикомпонентній парадигмі темпоративів **prep після (опісля) + Ngen – prep слідом за + Ninstr – prep услід (вслід) за + Ninstr – prep відразу після + Ngen – prep незадовго після + Ngen – prep невдовзі по + Nlok – prep пізніше від (од) + Ngen – prep пізніше за + Ngen** найвищу активність виявляє структура **prep після + Ngen**, що реалізує значення «певний відрізок часу, після якого щось відбувається», напр.: *А як було б гарно, якби після тихої осені, минаючи зиму, нова наставала весна!* (С. Голованівський, с. 291). Структуру **prep опісля + Ngen**, що недиференційовано виражає часову наступність, Р. А. Куцова називає стилістично-комбінаторним варіантом конструкції **prep після + Ngen**, оскільки вона «не використовується в науковому стилі, кількісно обмежена в художньому й публіцистичному стилях» [3, с. 86], напр.: *А вирішив я так зробити опісля однієї пригоди* (М. Польовий, с. 135).

На відміну від попередніх, темпоратив **prep слідом за + Ninstr** передає семантику максимального посилення безпосередньої часової наступності, позначаючи подію, яка відбувається відразу після попередньо названої нею події, напр.: *Слідом за моряком у пожвавленому колі, обіпершись на автомат, взяв слово і волинський піп* (Я. Баш, с. 444). Синтаксема **prep услід (вслід) за + Ninstr** репрезентує значення післячасу, однак більш віддаленого порівняно з попередньою структурою, напр.: *Майже услід за тими словами в двері тихенько постукало і увійшла людина* (Іван Багрянний, с. 43). Структури **prep слідом за + Ninstr – prep услід (вслід) за + Ninstr**, які виражають часову семантику, зафіксовані лише в худож-

ньому й розмовному стилях сучасної української мови. Основна їхня семантична специфіка – передавання просторового та об'єктного значення.

Парадигму корелятивів на позначення часової наступності доповнює синтаксема **prep відразу після + Ngen**, що репрезентує семантику, близьку до тієї, яку виражає темпоратив **prep услід (вслід) за + Ninstr**, напр.: *Відразу після мого зареєстрування в канцелярії господарі повели споглядати якість спортивне змагання* (Д. Гуменна, с. 304). Іманентною властивістю синтаксеми **prep відразу після + Ngen** є те, що вона виразно експлікує значення післячасу, на відміну від конструкції **prep услід (вслід) за + Ninstr**, у якій на темпоральну семантику накладається відтінок об'єктної. Названі структури різняться також сферою вживання. Синтаксема **prep відразу після + Ngen** продуктивно функціонує не тільки в художньому, але й у науковому, офіційно-діловому та публіцистичному стилях, напр.: *Кілька годин тому регіональний пасажирський літак впав відразу після злету неподалік Тюмені* (Інтернет-ресурс).

Значення наближеної часової наступності номінує епізодично вживаний темпоратив **prep незадовго після + Ngen**, напр.: *Це [поранення] сталося незадовго після побачення з Яриною* (П. Гуріненко, с. 25). Іррегулярний характер його функціонування зумовлений тим, що компонент прийменникової одиниці **незадовго** властивий передусім структурам для позначення часової попередності («*незадовго до чогось*», «*незадовго перед чимось*») і не є типовим для прийменника **незадовго після**.

Семантику віддаленої часової наступності передають темпоративи **prep невдовзі після + Ngen** та **prep невдовзі по + Nlok**, напр.: *...Невдовзі після відступу наших у Рогозівці об'явилися три поліцаї* (А. Дімаров, с. 18); *...Невдовзі по війні <...> якоїсь-то днини Северина при відчинених дверях стриміла на стільчику, підкладаючи в кошик поживу для своєї квартирантки...* (М. Матіос, с. 36). Ці синтаксичні структури репрезентують максимальну значеннєву близькість. Відмінність між ними полягає, по-перше, у тому, що прийменникова одиниця **невдовзі після** сполучається із ширшим лексико-семантичним колом субстантивів нечасової семантики, по-друге, у тому, що прийменниковий еквівалент **невдовзі по** є авалентним стосовно іменників – назв явищ природи (*вітер, дощ, завірюха, землетрус, спека, хуртовина* тощо), заходів та форм суспільної організації часу (*засідання, зліт, збори, конференція, з'їзд, мітинг, нарада, репетиція* тощо), хвороб (*інфаркт, інсульт, тиф, скарлатина* тощо), періодів за академічним календарем (*сесія, екзамен, залік* тощо), а також щодо девербативів на позначення різноманітних процесів, явищ, яким притаманна часова тривалість (*голосування, суперечка, похід* тощо). Крім того, прийменникові оди-

ниці **невдовзі після** та **невдовзі по** вирізняються функційною активністю, причому перша з них не має обмежень щодо сфери функціонування, сфера використання другої – художній і розмовний стилі.

Значення загального відтінку наступності щодо часового орієнтира передають темпоративи **прер пізніше від + Ngen**, **прер пізніше за + Ngen**. Конституентами останніх є вторинні приєднанні одиниці, утворені з морфологізованого прислівника, що експлікує семантику післячасу, та первинних приєднанніків. Вони вступають у семантико-синтаксичні зв'язки з темпоральними й нетемпоральними субстантивами, напр.: *Єгипетське ієрогліфічне письмо виникло децю пізніше від шумерського клинопису* (З підручника); *Взимку Сонце сходить пізніше за звичайний час пробудження людей* (Інтернет-ресурс).

У парадигмі корелятивів на позначення часової наступності універсальною є синтаксема **прер після + Ngen**, що позначає відрізок часу, після якого відбудеться явище чи подія. Темпоративи **прер слідом за + Ninstr**, **прер услід за + Ninstr**, **прер відразу після + Ngen** репрезентують семантику найближчої часової наступності. Значення віддаленої часової наступності виражають конструкції **прер недовзі після + Ngen**, **прер недовзі по + Nlok**, **прер пізніше від + Ngen**, **прер пізніше за + Ngen**. Саме вторинні темпоральні приєднанніки – компоненти вирізнених синтаксем – забезпечують наявність диференційних ознак, які дають право кваліфікувати ці синтаксеми як корелятивні.

Семантику післячасу з фіксацією кінцевих меж дії експлікує п'ятикомпонентна парадигма темпоративів **прер після закінчення + Ngen – прер після завершення + Ngen – прер по закінченні + Ngen – прер по завершенні + Ngen – прер з (із) закінченням + Ngen – прер у (в) період після + Ngen**. Беззаперечною домінантою з-поміж виокремлених є синтаксема **прер після закінчення + Ngen**, напр.: *Вирок місцевого суду набирає законної сили після закінчення строку на подання апеляцій* (Із журналу). Сфера її функціонування – офіційно-діловий і науковий стилі. Поодинокими прикладами темпоративів **прер після закінчення + Ngen** представлений у художньому стилі, напр.: *Зразу після закінчення десятого класу Михайло Редич вступив за настійними домаганнями матері до Ворошиловградського медичного* (М. Колесников, с. 72). Семантичний відтінок максимальної точності досліджуваної структури надає лексема **закінчення** – компонент приєднаннікового еквівалента **після закінчення**, який наділений потенційною здатністю детермінувати ширше коло іменників порівняно з приєднанніковою одиницею **після завершення**. Лексема **завершення** має значеннєвий відтінок урочистості, піднесеності, який уносить додаткову диференційну ознаку в семантику приєднанніка, що, зі свого боку, впливає на спроможність задоволення потреби в розв'язанні комунікатив-

них завдань відповідно до наміру мовця з урахуванням норм відповідного стилю, напр.: *Після закінчення Всесоюзного Державного інституту кінематографії у Москві нас, двох молодих кінорежисерів творчої майстерні Олександра Довженка, <...> було направлено в Київ, до кіностудії художніх фільмів* (М. Вінграновський, с. 776). Словник українських приєднанніків кваліфікує **після закінчення, після завершення** як еквіваленти, що вживаються у значенні приєднанніка [4, с. 252].

Темпоративи **прер по закінченні + Ngen – прер по завершенні + Ngen**, як і проаналізовані вище **прер після закінчення + Ngen – прер після завершення + Ngen**, репрезентують семантику післячасу. Вони мають несуттєві значеннєві відмінності у плані змісту і пов'язані з лексичним значенням повнозначних компонентів приєднаннікових одиниць. Зокрема, закріпленість за конституентом «завершення» семи «небуденність, урочистість, піднесеність». Ця конотативна характеристика впливає на сполучувальні можливості темпоратива **прер після завершення + Ngen**. На відміну від стилістично нейтрального вторинного приєднанніка **після** у складі приєднаннікових еквівалентів **після закінчення, після завершення**, первинний приєднаннік **по** у структурі приєднаннікових еквівалентів **по закінченні, по завершенні** є стилістично маркованим, оскільки функціонує здебільшого в художньому й розмовному стилях, напр.: *По закінченні операції – у катакомби, але так, щоб фашисти не зрозуміли, куди ми поділися...* (Д. Буханенко, с. 24); *Марина <...> по завершенні фуришету розпрощалася зі своїми подругами...* (Є. Кононенко, с. 83). В одному корелятивному ряді із синтаксемою **прер по завершенні + Ngen** виступає спорадично вживаний у художньому стилі темпоратив **прер по звершенні + Ngen**, напр.: *По звершенні цієї обрядодії обоє [учень і дяк] сідали за стіл і завчали напам'ять кілька літер* (В. Скуратівський, с. 254).

Г. С. Балабан називає приєднаннікові одиниці **по закінченні, по завершенні** приєднанніками-новотворами, кваліфікує їх власне-приєднанніками [1, с. 9] і зараховує до розряду абсолютних синонімів. Ми не поділяємо цієї думки, оскільки темпоративи **прер по закінченні + Ngen – прер по завершенні + Ngen**, як уже було зауважено, різняться незначними семантичними відтінками та сферою функціонування.

Уважаємо за потрібне акцентувати увагу на ще одній суттєвій відмінності синтаксем **прер після закінчення + Ngen – прер після завершення + Ngen** та **прер по закінченні + Ngen – прер по завершенні + Ngen**. Вона пов'язана з особливостями оформлення вторинних приєднаннікових одиниць, які входять до складу названих вище конструкцій. Органічним складником вторинних приєднаннікових еквівалентів **після закінчення, після завершення** є похідний

прийменник **після**, а **по закінченні, по завершенні** – первинний прийменник **по**, обмежений щодо сфери функціонування художнім і розмовним стилями. Прийменник **після** не має яких-небудь обмежень у плані вживання. Цю тенденцію простежено й тоді, коли прийменники **по** та **після** функціують як константи вторинних темпоральних прийменників.

Корелятивний ряд прийменниково-іменникових темпоративів із похідними прийменниками, що передають семантику післячасу, доповнює зрідка вживана синтаксема **рпер з (із) закінченням + Ngen**, напр.: *На думку Батулли – з закінченням будівництва притупиться і гострота приписуваного Преображенському шкідництва* (І. Ле, с. 608). Іррегулярний характер функціонування таких конструкцій зумовлений тим, що позначувана ними семантика обарвлена відтінком одночасності.

Семантику часової наступності в такому конкретизованому вигляді, як «нечітко окреслений проміжок часу, після якого матиме місце дія чи процес», передає синтаксема **рпер у (в) період після + Ngen**, напр.: *Післяпосівний обробіток ґрунту проводять у період після сівби до збирання вирощуваних культур і з урахуванням особливостей кожної культури та технології її вирощування* (Інтернет-ресурс). Специфічного значеннєвого відтінку їй надає прийменниковий еквівалент **у (в) період після**, утворений поєднанням аналітичного часового прислівника **у (в) період** із похідним прийменником **після**. Структура **рпер у (в) період після + Ngen** функціонує в одній парадигмі з корелятивами **рпер після закінчення + Ngen – рпер після завершення + Ngen** та **рпер по закінченні + Ngen – рпер по завершенні + Ngen – із закінченням + Ngen** і побутує в офіційно-діловому, науковому та публіцистичному стилях.

Отже, вторинні прийменники зумовлюють появу диференційних ознак у часових прийменниково-іменникових структурах, завдяки чому останні вступають у внутрішні корелятивні зв'язки. Семантику часової наступності репрезентують темпоративи п'яти- та восьмикомпонентних парадигм корелятивів. Специфічні значеннєві відтінки, стилістичне маркування і сфера вживання – основні диференційні ознаки прийменниково-субстантивних конструкцій з похідними часовими прийменниками.

Література

1. Балабан Г. С. Динамічні процеси в прийменниковій системі сучасної української літературної мови : автореф. дис. ... канд. філол. н. : спец. 10.02.01 / Балабан Галина Степанівна ; НАН України, Ін-т української мови. – К., 2007. – 19 с.
2. Вихованець І. Р. Прийменникова система української мови : [монографія] / І. Р. Вихованець. – К. : Наук. думка, 1980. – 286 с.

3. Куцова Р. А. Відтворення темпоральності прийменниковими конструкціями сучасної української мови : дис. ... канд. філол. н. : 10.02.01 / Куцова Раїса Адамівна ; Харк. держ. ун-т. – Х., 1997. – 223 с.

4. Словник українських прийменників. Сучасна українська мова : [1705 прийменників] / А. П. Загнітко, І. Г. Данилюк, Г. В. Ситар, І. А. Щукіна. – Донецьк : ТОВ ВКФ «БАО», 2007. – 416 с.

Список використаних джерел

1. Багрянний Іван. Сад Гетсиманський : [роман] / Іван Багрянний. – К. : Час, 1991. – 512 с.
2. Баш Я. В. Твори : у 2 т. Т. 1 / Я. В. Баш. – К. : Дніпро, 1978. – 542 с.
3. Буханенко Д. П. Катакомб з моря не видно : [повість] / Д. П. Буханенко ; [худож. О. А. Литвинов, Г. А. Палатников, В. Т. Миненко]. – Одеса : Маяк, 1990. – 208 с.
4. Вінграновський М. С. Вибрані твори / М. С. Вінграновський ; [передм. Л. М. Талалая]. – К. : Дніпро, 2004. – 832 с. : порт. – (Серія «Бібліотека Шевченківського комітету»).
5. Голованівський С. О. Твори : у 3 т. Т. 1 : Поезії. Поєми. Переклади, переспіви / С. О. Голованівський ; [передм. Е. Соловей]. – К. : Дніпро, 1981. – 543 с.
6. Гуменна Д. К. Дар Евдотеї. Іспит пам'яті. Книга перша. Книга друга / Д. К. Гуменна. – К. : Дніпро, 2004. – 516 с.
7. Гуріненко П. В. Дві доби мовчання : [повість, оповідання] / П. В. Гуріненко. – К. : Дніпро, 1975. – 215 с.
8. Дімаров А. Українська вендетта : [повісті] / А. Дімаров. – К. : Дніпро, 1995. – 247 с.
9. Колесников М. П. Стежки в неспокої : [роман] / М. П. Колесников. – К. : Рад. письменник, 1982. – 351 с.
10. Кононенко Є. Без мужика / Є. Кононенко. – Львів : Кальварія, 2006. – 208 с.
11. Ле І. Міжгір'я : [роман] / І. Ле. – К. : Дніпро, 1967. – 658 с.
12. Польовий М. І. Сім'я Котлярів : [повісті, оповідання] / М. І. Польовий. – К. : Рад. письменник, 1989. – 214 с.
13. Скурагівський В. Т. Дідух: Свята українського народу / В. Т. Скурагівський. – К. : Освіта, 1995. – 272 с.

Liudmyla Derevianko, Iryna Denysovets

THE INTERNAL SEMANTIC-SYNTACTIC CORRELATION OF DERIVED TEMPORAL PREPOSITIONS AS TIME SEQUENCE TEMPORATIVES' CONSTITUENTS

The article is devoted to the study of internal semantic-syntactic correlation, which is based on mutual dependence, mutual conditionality, correlation of prepositional-substantive temporatives with after time semantics. The correlative

prepositional-case designs, which are structured by secondary temporal prepositions, are characterized. Attention is focused to the formal structure of temporal prepositional-substantive constructions, with the obligatory consideration of genetic links of derivative softime prepositions, as well as on semantic shades, which are realized by secondary prepositions. The paradigms of preposition and nouns correlating with the value of temporal continuity in the modern Ukrainian language are analyzed.

Constructions with after time semantic sex press the beginning of the duration of some action after another action or phenomenon. It has been established that a syntax of prep after + Ngen is the universal in a number of correlations on the symbol of time continuity, which indicates the length of time after which a phenomenon or event occurs. Secondary temporal prepositions in the structure of

correlates, which explicate the after time significance, are combined with the temporal and non temporal values. It is precisely the secondary prepositions that cause the appearance of differential attributes in temporal prepositional-noun structures, which makes the latter enter internal correlations. The semantics of temporal continuity represent the temporatives of the five- and eight-component paradigms of correlations. Specific meaning shades, stylistic marking and the sphere of application are them a in differential signs of prepositional-substantive constructions with derivative time prepositions.

Key words: internal semantic-syntactic correlation, derived preposition, correlative, temporative, semantics, time sequence.

Надійшла до редакції 26.12.2018 р.

УДК 811.161.2

Олена Маленко

ПРАГМАТИКА АВТОРСЬКОЇ ПОЗИЦІЇ В ПЕРСОНАЛІЗОВАНОМУ НАУКОВО-КРИТИЧНОМУ ДИСКУРСІ (на матеріалі розвідок професора М. І. Степаненка про лінгвокультурну спадщину митців Полтавщини)

У статті йдеться про виявлення прагматичних стратегій і тактик реалізації авторської позиції в персоналізованому науково-критичному дискурсі, зокрема в текстах, де автором відрефлексовані певні проблемні ситуації та представлені власні погляди й оцінки того чи того лінгвокультурного явища. Матеріалом для аналізу обрані розвідки професора М. І. Степаненка з книги «Історія, граматики, поезика українського слова» (Полтава, 2008). Увагу приділено критичним статтям, у яких актуалізовані проблема національно-культурної ідентифікації постаті Миколи Гоголя, питання мовної свідомості письменників ХІХ ст., погляди Олеса Гончара на мову як складник національної свідомості. Для висловлення авторської позиції професор Степаненко обирає відповідні комунікативні стратегії й тактики текстової реалізації обраної інтенції.

Ключові слова: авторська позиція, текстова реалізація інтенції, комунікативні стратегії і тактики, прагматика повідомлення.

Наукові зацікавлення сучасних лінгвістів усе частіше зорієнтовані на вивчення прагматичного потенціалу мови в реалізації інтенційних завдань у різних дискурсивних практиках. Художній, публіцистичний,

медійний, критичний, науковий, епістолярний дискурс постають як індивідуальний лінгвокультурний та інтелектуальний досвід автора в його рецепції тих чи тих явищ буття й відповідного кодування цієї інформації в тексті.

Відхід від опису статичного й безсуб'єктного мовного матеріалу, тобто мови, абстрагованої від мовця, активізував спроби подивитися на мову як діяльність, тобто мовлення як персоналізований вербальний продукт у комплексі висловлених автором думок, емоцій, оцінок, крізь які прозоріють його власні світоглядні орієнтири, ціннісні й морально-етичні настанови. І саме це, врешті, і є сьогодні найбільш цікавим питанням для дослідника: як завдяки відповідним стратегіям і тактикам реалізується прагматика повідомлення в усіх його виявах – авторському поданні інформації, маніфестації власної позиції, критично-оцінювальній рефлексії, резюмуванні.

В україністиці вже є певний досвід опису персоналізованих дискурсів; це, зокрема, праці Ф. Бацевича, В. Борисова, Г. Волчанської, М. Діденко, О. Маленко, Д. Маслової, Ю. Невської, О. Семенюка, О. Чорної та ін. Здебільшого в цих розвідках висвітлені питання лінгвокомунікативних стратегій тих чи тих політичних діячів (насамперед президентів), пись-

